

18.12.2024

LAPELY/5779/2024

Tornion kaupunki
Suensaarenkatu 4
95400 Tornio
kirjaamo@tornio.fi

Lausuntopyyntö 11.12.2024

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen lausunto Tornion Martimon tuulivoimahankkeen Natura-arvioinnista

Tornion kaupunki on toimittanut Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 15.3.2024 valmistuneen Sitowisen laatiman Tornion Martimon tuulivoimapuiston Natura-arvioinnin. Tornion kaupunki on pyytänyt Natura-arvioinnista luonnonsuojelulain 35 §:n mukaista lausuntoa. Arviointi kohdistuu Kivimaan lehtojen Natura-alueeseen. Lapin ELY-keskuksen tässä yhteydessä antamassa lausunnossa käsitellään hankkeen vaikutuksia tähän edellä mainitun Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin.

Lapin ELY-keskus on yhteysviranomaisena Martimon tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointisuunnitelman lausunnossaan 13.7.2022 edellyttänyt Natura-arviointia Kivimaan lehtojen osalta. Muiden Natura-alueiden osalta on todettu, että niille kohdistuvien vaikutusten vuoksi voi olla tarpeen laatia Natura-arviointi, mikäli objektiivisten seikkojen vuoksi merkittävien vaikutusten poissulkeminen ei ole mahdollista. Kivimaan lehtojen osalta Natura-arviointia on vaadittu, sillä hanke kohdistuu Natura-alueelle ja hankkeesta aiheutuvat vaikutukset Natura-alueeseen ovat mahdollisia, ne kohdistuvat alueen suojeluperusteena oleviin luonnonarvoihin ja ovat luonteeltaan heikentäviä sekä laadultaan mahdollisesti merkittäviä. ELY-keskus katsoo voimajohdon rakentamisen Natura-alueelle lähtökohtaisesti aiheuttavan relevantteja ja ennakoitavissa olevia vaikutuksia, jotka saattavat olla Natura-alueen suojeluperusteita merkittävästi heikentäviä, jonka perusteella Natura-arvioinnin edellyttämisen kriteerit täyttyvät. Lapin ELY-keskus arvioi arvioinnin pohjalta, täyttääkö laadittu arviointi Natura-arvioinnin asianmukaisuuden kriteerit.

Kivimaan lehtojen Natura-alue on hyväksytty Natura 2000-verkostoon luontodirektiivin mukaisena alueena eli alueen suojeluperusteena voivat olla luontodirektiivin liitteen I luontotyytit ja liitteen II lajit. Natura-arvioinnista annettavassa lausunnossa käsitellään arvioinnin asianmukaisuutta ja tuulivoimahankkeen vaikutuksia Natura-alueen tietolomakkeessa mainittuihin suojeluperusteisiin.

Natura-arvioinneissa esitetyt tiedot

Hankkeen kuvaus

Natura-arvioinnissa on tarkasteltu Myrsky Oy:n Martimon tuulivoimahankkeen sähkönsiirtovaihtoehdon Martimo-Petäjäsoski 400 kilovoltin voimajohdon vaikutukset Kivimaan Natura 2000 -alueen suojeluperusteisiin. Arvioinnissa on

18.12.2024

todettu, että arviointi on päädytty laatimaan, koska reittivaihtoehto sijoittuu Kivimaan Natura-alueen tuntumaan, Natura-alueen kahden osa-alueen väliin. Natura-arvio on osa YVA-menettelyä ja asiakirjana sisältyy YVA-selostuksen liitteisiin. Tuulivoimahankkeessa tarkastellaan kahta sähkönsiirron päävaihtoehtoa: Martimo-Petäjäskoski sekä Martimo-Viitajärvi. Tässä tarkasteltavan voimajohtoreittivaihtoehdon Martimo-Petäjäskoski läntinen päätepiste sijaitsee Martimon tuulipuistoalueella Torniossa ja itäinen päätepiste Petäjäskoskella Rovaniemellä. Natura-arvioinnin kohde, Kivimaan Natura-alue (FI1301806 SAC) sijaitsee Tervolan kunnassa, noin 13 km kuntakeskuksen pohjoispuolella. Suunniteltu voimajohto sijoittuu nykyisen kantaverkon 400 kV voimajohdon rinnalle.

Arvioinnin mukaan uusi voimajohtoalue sijoittuu kantaverkon 400 kilovoltin voimajohdon rinnalle, sen eteläpuolelle. Nykyisen voimajohdon johtoalue on noin 62 metriä. Rinnalle suunniteltu Martimon 400 kilovoltin voimajohto alentaa nykyistä johtoaluetta sen eteläreunasta noin 33 metriä, jolloin johtoalueen kokonaisleveys on noin 96 metriä. Martimon voimajohdon keskilinja sijoittuu suunnilleen nykyisen johtoalueen reunavyöhykkeen sisäreunaan. Tästä avoimena pidettävää johtoaukeaa on noin 76 metriä, ja johtoaukean molemmin puolin on 10 metrin levyiset reunavyöhykkeet, joissa puuston kasvua rajoitetaan. Uuden johtoalueen reuna sijaitsee lähimmillään noin 90 metrin etäisyydellä Natura-alueen eteläisen osan reunasta. Esitetyt johtoalueen leveydet perustuvat tyypillisiin leveyksiin ja ne on laskettu perustuen tilaajan toimittamaan johtoreitin keskilinjaan. Mikäli keskilinjan sijainnissa tapahtuu muutoksia etelämmäksi, johtoalueen kokonaisleveys myös muuttuu. Suunnitellun 400 kV voimajohdon keskilinjan etäisyys kantaverkon voimajohdon keskilinjasta on 21 metriä. Vastaavasti kantaverkon voimajohdoilla kahden 400 kV voimajohdon keskilinjojen etäisyys on pääsääntöisesti 30-40 metriä.

Voimajohto käsittää teknisen rakenteen lisäksi voimajohdon alla olevan maa-alueen eli niin sanotun johtoalueen. Johtoalue on alue, johon lunastetaan rajoitettu käyttöoikeus (käyttöoikeuden supistus). Johtoalueen muodostavat johtoaukea ja sen molemmin puolin sijaitsevat reunavyöhykkeet. Rakennusrajoitusalue on lunastusluvassa määritettyjen rakennusrajojen välinen alue, johon ei saa rakentaa rakennuksia ja myös erilaisten rakenteiden sijoittamiseen tarvitaan voimajohdon omistajan lupa. Voimajohtojen alla ovat maa-alueet ja muu omaisuus pysyvät maanomistajan omistuksessa. Voimajohtopylvään pylväsala muodostuu tyypillisesti pylväs- ja harusrakenteiden välisestä alueesta, ja ulottuu kolmen metrin etäisyydelle näiden ulkopuolelle. Pylväsala on suoja-alue, jolla ei saa liikkua työkoneilla, kaivaa tai läjittää.

Arvioinnin mukaan ennen varsinaista rakentamisvaihetta uuden johtoalueen puusto hakataan ja johtoaukea raivataan. Uuden voimajohdon rakentaminen jakautuu ajallisesti kolmeen päävaiheeseen, jotka ovat:

- perustustyövaihe
- pylväskasaus- ja pystytysvaihe sekä
- johdinasennukset

Perustustyövaihe tehdään uuden voimajohdon johtoalueen hakkuun jälkeen. Perustukset asennetaan vinoneliön kulmiin. Vinoneliön pituus voimajohdon suuntaisesti on noin 15–30 metriä ja leveys johdon poikkisuuntaisesti noin 12–20 metriä. Kaivuala on noin 200 neliötä pylväspaikkaa kohti.

18.12.2024

Pylvään perusmaadoituksena on pylväsrakenteet maahan yhdistävä kuparivaijeri. Tarvittaessa käytetään lisämaadoitusta, jolloin johtoaukealle kaivetaan maaperän johtavuus huomioon ottaen 1–4 kappaletta noin 20–50 metrin pituista vaakamaadoituselektrodia. Maadoituselektrodit kaivetaan noin 0,7 metrin syvyyteen. Maadoitukset vähentävät ukkoshäiriöitä sekä pienentävät vikatilanteissa ihmisille, ympäristölle ja voimajärjestelmän toiminnalle aiheutuvien haitallisten jännitteiden vaikutuksia.

Seuraavana työvaiheena pystytetään pylväät. Sinkityistä teräsrakenteista koostuvat pylväät kuljetetaan osina pylväspaikoille, jossa ne kootaan pulttaamalla. Harustetut pylväät pystytetään autonosturilla tai huonoissa maasto-olosuhteissa telatraktorilla vetämällä. Pystytysvaiheen yhteydessä pylvään orteen ripustetaan lasi- tai komposiittieristinketjut johtimien asennusta varten.

Viimeinen päätyövaihe on johtimien asentaminen. Johtimet tuodaan paikalle keloissa, joissa kussakin on johdinta noin 3–5 kilometriä. Asennus tapahtuu yleensä kireänä vetona eli johtimet kulkevat koko ajan ilmassa. Virtajohtimien yläpuolelle asennetaan ukkosjohtimet, jotka lisäävät voimajohdon käyttövarmuutta.

Pääsääntöisesti liikkuminen tapahtuu käyttäen voimajohdolle johtavia teitä ja johtoaukealla, jolle voidaan tehdä tilapäisiä teitä ja siltoja. Käytettävistä kulkureiteistä sovitaan etukäteen maanomistajien kanssa. Ennen työmaan päättämistä pylväspaikat siistitään ja aiheutuneet vahingot joko korjataan tai korvataan maanomistajille.

Voimajohdon kunnossapitäminen sähköturvallisuusmääräysten mukaisena edellyttää johtorakenteen ja johtoalueen säännöllisiä tarkastuksia ja kunnossapitotöitä. Lakien velvoittamia kunnossapitotöitä ovat reunavyöhykkeen käsittely (puuston hakkuu) ja johtoaukean raivaukset sekä voimajohtorakenteiden kunnossapitoon liittyvät työt.

Voimajohtoalue ja voimajohtorakenteet tarkastetaan tyypillisesti 2–3 vuoden välein. Lisäksi voimajohtorakenteita kunnossapidetään korjaamalla tarkastuksissa havaitut viat ja puutteet. Isot korjaustyöt edellyttävät koneiden, kuten esimerkiksi kaivureiden ja nostureiden, käyttämistä pylväspaikalla sekä niillä liikkumista johtoalueella. Pienet korjaustyöt edellyttävät kulkemista jalan, mönkijällä, moottorikelkalla tai vastaavalla kulkuneuvolla. Johtoaukea pidetään avoimena raivaamalla se joko koneellisesti tai miestyövoimin noin 5–8 vuoden välein.

Reunavyöhykkeen puusto käsitellään 10–25 vuoden välein sähköturvallisuuden ja käyttövarmuuden varmistamiseksi. Käsittelyssä reunavyöhykkeen puusto harvennetaan, latvotaan helikopterilla tai päätehakataan puuston tilan mukaan. Reunavyöhykkeen takana havaitut puut, jotka kaatuessaan voivat yltää johtimiin, käsitellään reunavyöhykkeen puuston käsittelyn yhteydessä. Maanomistajalla on puuston omistajana oikeus päättää, miten voimajohdon kunnossapidon edellyttämä reunavyöhykkeen puuston hakkuu ja myynti järjestetään.

Arvioinnissa todetaan, että voimajohdon tekninen käyttöikä on jopa 60–80 vuotta. Tämän jälkeen voimajohto voidaan perusparantaa, mikä edelleen pidentää käyttöikää noin 20–30 vuotta. Voimajohdon purkutyössä käytetään pitkälti

18.12.2024

samankaltaista ajokalustoa kuin rakentamisvaiheessa. Pylväsrakenteita purettaessa maanalaiset betoniset perustuspilarit poistetaan tyypillisesti pihoilta ja pelloilta. Muualla perustuspilarit tyypillisesti katkaistaan maan tasalta ja perustusten maanalaiset osat jätetään paikalleen.

Tiedot Natura 2000 -verkostoon kuuluvista alueista

Kivimaan lehtojen Natura-alueutta kuvataan sen tietolomakkeella seuraavasti: "Kivimaan lehtoalueeseen kuuluu kaksi lehtoaluetta. Kasvillisuustyypeistä vallitsevana on tuore GOMaT-lehto (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyyppi), lisänä etenkin pohjoisosassa kosteaa GOFiT-lehtoa (metsäkurjenpolvi-käenkaali-mesiangervotyyppi) sekä lehtokorpea. Puusto on kuusivaltaista sekametsää, lisäpuista runsaimpina harmaaleppä, koivu ja haapa. Tärkeä Lapin kolmion lehtokohde. Alueella kasvaa mm. sormisaraa, punakonnanmarjaa, mustakonnanmarjaa ja lehtomataraa. Uhkana teitten rakentaminen ja metsätalous"

Alueet on suojeltu yksityisenä suojelualueena. Lisäksi ne kuuluvat lehtojensuojeluohjelmaan.

Kivimaan lehtojen Natura-alue koostuu kahdesta erillisestä alueesta Kivimaan mäen rinteellä. Alueen suojelun perusteena on neljä Natura-luontotyyppiä. Pinta-alaltaan suurin määritetty luontotyyppi alueella on boreaaliset lehdot (2,5 hehtaaria) Natura-alueen kokonaispinta-alan ollessa 8 hehtaaria. Alueen suojelun perusteena ovat luontotyytit *Cratoneurion*-huurresammallahteet, joissa muodostuu kalkkiliejusaostumia, Letot, Boreaaliset luonnonmetsät ja Boreaaliset lehdot.

Luontodirektiivin liitteen II lajeista Natura-alueen suojeluperusteena ovat kaksi salassa pidettävää lajia. Muita tärkeitä kasvi- tai eläinlajeja ei ole alueelle määritetty.

Lähtötiedot

Natura-arvioinnissa todetaan, että arviointi perustuu olemassa olevaan aineistoon sekä YVA-menettelyn yhteydessä tehtyyn maastokartoitukseen. Keskeisimpinä lähtöaineistoina arvioinnissa käytettiin:

- Voimajohtoreitin kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys 6-8/2022
- Kivimaan Natura-tietolomake (5.8.2023)
- Lajitietokeskuksen havaintorekisteri (12.5.2022)

Arviointi on kohdennettu niihin luontoarvoihin, joiden perusteella alue on sisällytetty osaksi Natura-verkostoa. Luontodirektiivin (SAC) perusteella arviointi on siten kohdennettu luontodirektiivin liitteen I luontotyypeihin ja liitteen II lajeihin.

Arvioidut vaikutukset Natura-alueiden suojeluperusteisiin

Natura-arvioinnin mukaan suojeluperusteisiin voi kohdistua suoria tai välillisiä vaikutuksia. Keskeisimmät vaikutukset aiheutuvat voimajohtoalueen leventymisestä, joka edellyttää puuston poistoa. Käytön aikana ei aiheudu rakentamisesta poikkeavia vaikutuksia. Poistovaiheessa vaikutukset kohdistuvat vain johtoalueelle. Suunniteltu voimajohto sijoittuu Natura-alueen ulkopuolelle, joten hankkeella ei ole suoria, Natura-alueutta muuttavia vaikutuksia. Hankkeen vaikutukset ovat siis

18.12.2024

välillisiä vaikutuksia, joista tarkemmin tarkasteltavia ovat reunavaikutus ja mahdolliset tilapäiset muutokset pintavalunnassa.

Välillisesti muutoksia luontotyyppeihin voi aiheuttaa reunavaikutus. Reunavaikutus syntyy, kun sulkeutuneeseen ympäristöön syntyy tai tehdään avoin aukko tai alue. Avoin alue vaikuttaa sulkeutuneen alueen reunaosaan lisäten valoisuutta sekä vaikuttaen mikroilmastoon. Tyypillisesti metsäympäristössä reunavaikutus ulottuu 2-3 puun mitan etäisyydelle. Lähteestä riippuen reunavaikutus voi ilmetä jopa 300 metrin etäisyydellä. Ajan myötä reunavaikutus heikkenee reunakasvillisuuden kehittymisen ja sulkeutumisen takia.

Natura-arvioinnin mukaan uusi voimajohto sivuaa noin 450 metrin pituudelta Natura-alueen osia sijoittuen näiden väliin. Suunniteltu voimajohtoalue on nykyisin lehtomaisen kankaan taimikkoa.

Cratoneuron-huurresammallähteet (7220) sijoittuvat Natura-alueen reunaosiin lettorämeiden yhteyteen. Luontotyyppi on herkkä erityisesti pohjavesimuutoksille, mutta myös olennainen muutos pienilmastossa voi muuttaa kasvillisuutta. Huurresammallähteitä esiintyy kuitenkin myös puuttomassa ympäristössä.

Voimajohdon rakentamisella ei ole vaikutuksia pohjaveden virtauksiin tai pintavaluntaan. Rakentamisaikana syntyy paikallisia vaikutuksia maaperään pylväspaikkojen kohdalla. Rakentamiseen ei liity toimenpiteitä, jotka muuttaisivat virtaussuuntia tai vaikuttaisivat pintavaluntaan. Uusi voimajohto ja sen vaatima johtoalue ei vaikuta pienilmastoon Natura-alueen pohjoisella osa-alueella lainkaan, koska välissä on nykyisen voimajohdon luoma avoin vyöhyke. Reunavaikutus ulottuu tyypillisesti 2-3 puun mitan etäisyydelle, ts. noin 50-80 metrin etäisyydelle, joskin esimerkiksi nykyinen avoin johtoalue on vaikuttanut kasvillisuuteen korkeintaan noin 10-15 metrin etäisyydelle, joka näkyy johtoalueen reunassa paikoin pensoittumisena sekä heinien lievänä lisääntymisenä, mikä ajan myötä vähentää reunavaikutuksen leviämistä sisemmälle metsään. Reunavaikutus ei ulotu eteläiselle osa-alueelle, koska etäisyys johtoalueen reunasta on minimissään noin 90 metriä.

Hankkeella ei ole vaikutuksia luontotyyppiin.

Letot (7230). Luontotyyppiä esiintyy Natura-alueen molemmilla osa-alueilla. Pohjoisella osa-alueella lettorämeitä esiintyy pohjoisreunassa sekä koilliskulmassa. Eteläisen osa-alueen lounaisosassa on laaja lettoalue, joka on lettorämettä.

Luontotyyppille ei kohdistu suoria vaikutuksia. Voimajohdon rakentamisella ei ole vaikutuksia pohjaveden virtauksiin tai pintavaluntaan. Rakentamisaikana syntyy paikallisia vaikutuksia maaperään pylväspaikkojen kohdalla. Rakentamiseen ei liity toimenpiteitä, jotka muuttaisivat virtaussuuntia tai vaikuttaisivat pintavaluntaan. Uusi voimajohto ja sen vaatima johtoalue eivät aiheuta reunavaikutusta Natura-alueelle. Luontotyyppiä esiintyy lähimmillään noin 150 metrin etäisyydellä johtoalueen reunasta.

Hankkeella ei ole vaikutuksia luontotyyppiin.

18.12.2024

Boreaalisia luonnonmetsiä (9010) esiintyy molemmilla osa-alueilla käsittäen lehtomaista kangasta ja tuoretta kangasta. Voimajohdon rakentamisesta ei aiheudu muutoksia reunavaikutuksen myötä Natura-alueen pohjoiseen osa-alueeseen, koska uusi voimajohto ei levennä avointa johtoaluetta pohjoiseen. Eteläiseen osa-alueeseen uuden johtoalueen reunasta on etäisyyttä minimissään noin 90 metriä. Etäisyydestä johtuen reunavaikutus ei ulotu Natura-alueelle siten, että luontotyyppi heikkenisi. Voimajohto ei myöskään altista Natura-alueen metsiä myrskytuhoille etäisyydestä johtuen. Nykytilassa Natura-alueen reunapuusto (eteläinen osa-alue) on jossain määrin tavanomaista alttiimpi myrskytuhoille, koska aikanaan toteutettu avohakkuu on ulottunut Natura-alueen reunaan asti.

Hankkeella ei ole vaikutuksia luontotyyppiin.

Lehtoja (9010) esiintyy molemmilla osa-alueilla käsittäen tuoreita lehtoja sekä rinteiden alaosissa kosteita lehtoja ja lehtokorpia. Tuoreita lehtoja esiintyy molemmilla osa-alueilla niiden johtoalueen puoleisilla reunustoilla. Voimajohdon rakentamisesta ei aiheudu muutoksia reunavaikutuksen myötä Natura-alueen pohjoiseen osa-alueeseen, koska uusi voimajohto ei levennä avointa johtoaluetta pohjoiseen. Eteläiseen osa-alueeseen uuden johtoalueen reunasta on etäisyyttä minimissään noin 90 metriä. Etäisyydestä johtuen reunavaikutus ei ulotu Natura-alueelle siten, että luontotyyppi heikkenisi. Voimajohto ei myöskään altista Natura-alueen metsiä myrskytuhoille etäisyydestä johtuen. Nykytilassa Natura-alueen reunapuusto (eteläinen osa-alue) on jossain määrin tavanomaista alttiimpi myrskytuhoille, koska aikanaan toteutettu avohakkuu on ulottunut Natura-alueen reunaan asti.

Hankkeella ei ole vaikutuksia luontotyyppiin.

Natura-arvioinnin mukaan suojeluperusteena oleviin kahteen salassa pidettävään lajiin ei hankkeesta tule kohdistumaan vaikutuksia johtuen voimajohdon etäisyydestä kyseisten lajien esiintymiin.

Lapin ELY-keskuksen lausunto

Yleisesti

Arvioinneissa on asianmukaisella tarkkuudella esitetty hankkeen kuvaus ja siinä on keskitytty vaikutusten kannalta oikeisiin hankkeen toimintoihin. Arvioinnissa ei ole käytetty lähtöaineistoja kovin laajasti, mutta käytetyt aineistot ovat olleet tarkoituksen mukaisia ja ajantasaisia. ELY-keskus pitää kiitettävänä, että Natura-arvioinnin kohteena olevaan Natura-alueeseen on tehty maastoselvityksiä, jonka voidaan katsoa lisäävän lähtötietojen tarkkuutta, ajantasaisuutta ja siten myös arvioinnin luotettavuutta.

Arvioinneissa on tunnistettu keskeiset vaikutusmekanismit hyvin ja ne on selkeästi koottu taulukkomuotoon, jolloin erilaisista hankkeesta mahdollisesti aiheutuvista vaikutusmekanismeista suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin ei jää epäselvyyttä.

18.12.2024

Luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevän Komission tiedonannon (Euroopan Komissio 2018) mukaan merkittävän vaikutuksen käsitettä ei tule määritellä mielivaltaisesti vaan sen tulee perustua objektiivisiin kriteereihin. Merkittävyyttä arvioitaessa tulee ottaa huomioon suunnitellun toiminnan luonne sekä kyseisen alueen ja siellä esiintyvien lajien ja luontotyyppien erityispiirteet. Vaikutuksen merkittävyyteen vaikuttavat mm. vaikutuksen suuruus, tyyppi, laajuus, kesto, voimakkuus, ajoitus, todennäköisyys ja kunkin luontotyyppin ja lajin haavoittuvuus. Lisäksi Komission tulkintaohjeen (Euroopan Komissio 2021, s. 20, 44) mukaan vaikutusten merkittävyyttä arvioitaessa tarkastellaan muun muassa luontotyyppin menetyksen tai heikentymisen (vrt. luontotyyppin edustavuus ja luonnontilaisuus) suhteellista pinta-alaa tai lajin suhteellista yksilömäärää. ELY-keskus katsoo, että vaikutuksia suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin on tarkasteltu suojeluperustekohtaisesti Komission laatiman ohjeistuksen mukaisesti selkeällä tavalla.

ELY-keskus pitää erinomaisena tapana ilmoittaa vaikutuksen arvioinnissa, mikäli vaikutuksia ei katsota muodostuvan lainkaan. Tieto voi olla merkityksellinen mahdollisesti myöhemmissä Natura-arvioinneissa sekä tietysti kyseessä olevassa Natura-arvioinnissa objektiivisuuden osalta.

Luontodirektiivin liitteen I luontotyytit

Arviointi on toteutettu pohjautuen mm. Natura-alueelle tehtyyn maastoselvitykseen, jonka johdosta arvioinnissa on pystytty ottamaan huomioon Natura-luontotyyppien sijoittuminen Natura-alueella sekä myös tarkempi luontotyyppien määrittely. Arvioinnissa olisi ollut havainnollistavaa kuvata suojeluperusteen olevien luontotyyppien sijoittuminen kartalla, mutta arvioinnin tulosta voidaan tästä huolimatta pitää selkeänä. ELY-keskus kiinnittää kuitenkin huomiota arvioinnissa esitettyyn toteamukseen, ettei hankkeella ole vaikutuksia pohjaveden virtauksiin tai pintavaluntaan. Tätä olisi tullut avata toteamusta tarkemmin, sillä arvioinnissa ei ole esitetty perusteluja miten kyseiseen johtopäätökseen on päädytty ja se on arvioinnissa puute. ELY-keskus katsoo kuitenkin, että maastonmuotojen ja maaston korkeuserojen johdosta suunnitellulla johtoalueella tehtävät maaperän kaivutoimet eivät todennäköisesti arvioiden aiheuta muutoksia pohjaveden virtaukseen tai pintavaluntaan.

Luontodirektiivin liitteen II lajit

Koska arviointia varten on muiden lähtötietojen tueksi tehty myös maastoselvitys, voidaan lähtötietojen katsoa suojeluperusteena olevien kahden salassa pidettävän lajin osalta olevan ajantasaisia. Arvioinnin johtopäätös on perusteltu ja looginen muun arvioinnin suhteen.

Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutuksilla tarkoitetaan Natura-arvioinnin yhteydessä kaikkia niitä vaikutuksia, jotka kohdistuvat samaan suojeluperusteeseen riippumatta siitä missä Natura-alueen osissa, milloin ja millä tavalla vaikutukset ilmenevät. Natura-arvioinnissa yhteisvaikutuksilla ei tarkoiteta pelkästään sellaisia vaikutuksia, jotka kohdentuvat samaan paikkaan ja aikaan. Yhteisvaikutuksia voi syntyä isoilla Natura-alueilla kaukanakin suunnitellusta toiminnasta.

18.12.2024

Arvioinnissa on mainittu Natura-alueetta ympäröivien metsien käsittelystä aiheutuneita vaikutuksia osana arviointia, mutta kokonaisuutena metsien käsittelyä ei ole tunnistettu yhteisvaikutusten piiriin lukeutuvaksi. ELY-keskus katsoo, että metsien käsittely on kuitenkin sellaista toimintaa, joka tulisi sisällyttää arviointiin, kun se on oleellista, sillä metsien käsittelystä tehdään ennen toimenpiteisiin ryhtymistä ilmoitus, jolloin sen voi katsoa olevan valmis suunnitelma. Toisaalta ELY-keskus katsoo, että metsien käsittelyä on käyty arvioinnissa läpi riittävällä tavalla ja se on jo käsitelty hankkeen muiden vaikutusten arvioinnin yhteydessä. ELY-keskus toteaa, ettei yhteisvaikutusten arvioinnin kuulukaan olla erillinen osa muusta arvioinnista ja siten arviointi on oikein toteutettu.

Arvioinnissa on nostettu esiin, että useammalla tuulivoimahankkeella on suunnitteilla sähkönsiirron reittivaihtoehto samalle paikalle. Karhakkamaan tuulivoimahankkeeseen liittyen on laadittu Natura-arviointi ja ELY-keskus on antanut lausunnon siitä 22.4.2024. Karhakkamaan Natura-arvioinnin mukaan siinä esitetty pohjoisempi sähkönsiirron reittivaihtoehto aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia Kivimaan lehtojen Natura-alueeseen ja ELY-keskus on lausunnossaan todennut saman eikä pohjoisempi sähkönsiirron reittivaihtoehto ole tästä johtuen arvioinnissa esitetyn mukaisesti mahdollinen. Lisäksi nyt laaditussa Martimon hankkeen arvioinnissa on oikein nostettu esille, että kahden eri hankkeen voimajohtoreittien sijoituessa samalle paikalle, suunnitelma on tällöin muuttunut ja se tulee todennäköisesti vaatimaan Kivimaan lehtojen osalta uuden luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisen Natura-arvioinnin. ELY-keskus suosittelee tässä tapauksessa hanketoimijoiden välistä yhteistyötä.

Johtopäätökset

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisen arviointi- ja lausuntomenettelyn tehtävänä on tuottaa objektiivista tietoa viranomaiselle sen varmistamiseksi, että hanke ei yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ja siten arviointi muodostaa perustan sille, voidaanko hanke tai suunnitelma hyväksyä vai ei.

Natura-arviointi on luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan ja luonnonsuojelulain 35 §:n 1 momentin mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla. Asianmukainen arviointi sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen (Euroopan komissio 2018). Natura-arvioinnin tulee muodostaa itsenäinen kokonaisuus, jossa johtopäätökset perustellaan tieteellisiin seikkoihin perustuen.

Vaikutukset suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin tulee arvioida yksin ja yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa. Karhakkamaan hankkeen sähkönsiirron pohjoisempi reittivaihtoehto aiheuttaa yksinään merkittäviä kielteisiä vaikutuksia Kivimaan lehtojen Natura-alueeseen eikä se siten ole sellaisenaan toteuttamiskelpoinen. Toinen vaihtoehto sijoittuu samalle paikalle kuin Martimon hankkeen sähkönsiirron reittivaihtoehto eikä kumpikaan yksinään toteutuessaan aiheuta merkittäviä kielteisiä vaikutuksia Kivimaan lehtojen Natura-alueeseen. Koska kummankaan hankkeen suunnitelma ei ole vielä valmis, tulee hankkeiden

18.12.2024

todennäköisesti laatia uusi luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi, mikäli molemmat hankkeet jatkavat sähkönsiirron suunnittelua samalle sijainnille.

Johtopäätöksenä ELY-keskus toteaa, että Natura-arviointi on riittävällä tavalla laadittu. Vähäisiä epätarkkuuksia oli luontotyypeihin kohdistuvassa vaikutusten arvioinnissa, mutta näitä puutteita ei voi pitää arvioinnin johtopäätösten kannalta merkityksellisinä. Arvioinnin johtopäätöksen mukaan arvioinnissa kuvattu hanke ei heikennä merkittävästi Kivimaan lehtojen Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Edellä mainitun perusteella arviointia voidaan pitää riittävänä.

Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa hyväksyntänsä suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, ettei suunnitelma tai hanke vaikuta kyseisen Natura-alueen koskemattomuuteen, "eheyteen". Alueen koskemattomuuden käsitettä ei ole luontodirektiivissä erikseen määritetty, mutta komission tulkintaohjeen mukaan sillä tarkoitetaan koko Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan säilymistä elinkelpoisena niin että se turvaa niiden luontotyyppien, luontotyyppien kokonaisuuksien ja/tai lajien kantoja, joita varten alue on osoitettu verkostoon.

Silloin kun Natura-arviointi on asianmukaisesti suoritettu sisältäen asianmukaisen yhteisvaikutusten tarkastelun, jossa myös epäsuorat vaikutukset on tarkasteltu, ja sen lopputulos on, että merkittävä heikentyminen jokaisen suojeluperusteiden osalta voidaan sulkea pois, voidaan samalla todeta, että alue pysyy luontodirektiivin tarkoittamassa mielessä koskemattomana (Euroopan Komissio 2018).

ELY-keskus toteaa, että suunniteltu toiminta ei yksin, eikä yhdessä muun toiminnan kanssa vaikuta haitallisesti alueen koskemattomuuteen.

Tiivistelmä

Arvioinnin mukaan suunniteltu sähkönsiirtovaihtoehto ei aiheuta vaikutuksia Kivimaan lehtojen Natura-alueen suojelunperusteena oleville lajeille tai luontotyypeille, koska hankkeen toimenpiteet tehdään sellaisella etäisyydellä, etteivät vaikutukset ulotu Natura-alueelle saakka. Yhteisvaikutuksia on sivuttu metsänkäytön sekä Karhakkamaan tuulivoimahankkeen sähkönsiirron reittivaihtoehtojen osalta. ELY-keskus on yhtä mieltä arvioinnissa esitetyn kanssa, ettei Martimon suunnitellusta sähkönsiirtoreittivaihtoehdosta Petäjäskoskelle tule aiheutumaan Kivimaan lehtojen Natura-alueelle todennäköisesti arvioiden merkittäviä kielteisiä vaikutuksia. Yhteisvaikutusten osalta Karhakkamaan pohjoinen sähkönsiirron reittivaihtoehto aiheuttaa yksinään merkittäviä vaikutuksia eikä se siten ole sellaisenaan toteuttamiskelpoinen. Karhakkamaan eteläisempi sähkönsiirron reittivaihtoehto sijoittuu samalle sijainnille kuin Martimon hankkeen sähkönsiirron reittivaihto Petäjäskoskelle ja kumpikin hanke on arvioinut vaikutuksia omassa hankkeessa suunniteltuun sähkönsiirron ratkaisuun. Mikäli kumpikin hanke jatkaa sähkönsiirron suunnittelua kyseiselle sijainnille, tulee todennäköisesti laatia uusi luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi, missä molempien sähkönsiirtohankkeiden vaikutukset Kivimaan lehtojen Natura-alueeseen arvioidaan. Suunnittelun ollessa kesken arvioinnin johtopäätöstä voidaan esitetystä sähkönsiirtovaihtoehdosta pitää oikeana, jonka mukaan sähkönsiirtovaihtoehto ei yksin, eikä yhdessä muun toiminnan kanssa vaikuta haitallisesti alueen koskemattomuuteen.

18.12.2024

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston asianhallintajärjestelmässä. Asian on ratkaissut luontoympäristöyksikön yksikönpäällikkö Jari Pasanen ja esitellyt ylitarkastaja Heli Lehvola. Merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Tiedoksi

Metsähallitus Luontopalvelut

Tämä asiakirja LAPELY/5779/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/5779/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Pasanen Jari 18.12.2024 14:33

Esittelijä Lehvola Heli 18.12.2024 14:32